

College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Vergadering van 21 juni 2022
Bedrijfsvoering - Organisatieadvies

17 2022_B&W_00494 Informatienota - Meicirculaire 2022 gemeentefonds en Buigbudget 2022

Samenstelling:

Aanwezig:

mevrouw T. Jongman, loco-burgemeester en voorzitter; de heer M. Smit, Wethouder; de heer B. Harmsma, Wethouder; de heer M. Scheringa, Wethouder; mevrouw H. de Jong, Waarnemend gemeentesecretaris

Afwezig:

de heer J.H. Bats, Burgemeester

Samenvatting

De gemeente is voor haar inkomsten voor een groot gedeelte afhankelijk van de rijksoverheid. In het jaar 2022 ontvangen wij € 91,1 miljoen via de Algemene uitkering (A.U.) uit het gemeentefonds. Dit bedrag loopt op tot € 98,2 miljoen in het jaar 2025. Vanaf het jaar 2026 daalt dit weer tot € 90,2 miljoen.

Het rijk laat jaarlijks een aantal keren weten hoeveel geld de gemeente aan A.U. kan verwachten. Stijging of daling van dit bedrag wordt voor een belangrijk deel bepaald door de koppeling aan de hoogte van de rijksuitgaven. De meicirculaire 2022 geeft als uitkomst voor Steenwijkerland een hoger budget ten opzichte van de decembercirculaire 2021. Dit heeft positieve gevolgen voor het saldo van onze begroting. De gemeente heeft meer geld vrij te besteden. Hoeveel dat is kunt u aflezen in onderstaande twee tabellen.

Buigbudget

Het nader voorlopige Buigbudget (voor het betalen van bijstandsuitkeringen) voor het jaar 2022 is onlangs vastgesteld door het ministerie van SZW op een bedrag van € 12.149.000. Het voorlopige budget was vastgesteld op € 12.720.000. Dit levert een nadeel op van € 571.000. In oktober van dit jaar volgt dan de definitieve vaststelling van het Buigbudget 2022. Dit kan nog afwijken van het nader voorlopige budget.

Tabel 1 Effect van de A.U. en het Buigbudget op het meerjarig saldo van de begroting (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026
Mutatie A.U. mei 2022	+ 4.044	+ 9.255	+ 12.050	+ 14.409	+ 6.521
Al opgenomen extra A.U. in de PPN 2022 - 2026	- 803	- 4.227	- 6.834	- 8.299	- 4.201
Taakmutaties	- 1.989	- 203	- 173	+ 83	+ 266
Nadeel Buigbudget	- 571	- 571	- 571	- 571	- 571
<i>Effect A.U. en Buigbudget op het saldo van de begroting</i>	+ 681	+ 4.254	+ 4.472	+ 5.622	+ 2.015

Tabel 2 *Ontwikkeling saldo van de begroting (bedragen x € 1.000)*

	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting PPN 2022 - 2026 (blz. 63)	+ 1.948	+ 813	+ 2.249	+ 3.982	- 120
<i>Effect A.U. en Buigbudget op het saldo van de begroting</i>	+ 681	+ 4.254	+ 4.472	+ 5.622	+ 2.015
Nieuw saldo	+ 2.629	+ 5.067	+ 6.721	+ 9.604	+ 1.895

+ = voordeel

De financiële gevolgen van de meicirculaire 2022 en het Buigbudget worden verwerkt in de Najaarsnota 2022 en in de Programmabegroting 2023 - 2026.

Informatienota

Inleiding

Het rijk informeert de gemeenten o.a. in de meicirculaire over de gemeentefondsuitkeringen. De ontwikkeling hiervan wordt voor een belangrijk deel bepaald door de hoogte van de rijksuitgaven. Wijzigingen in de rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de A.U. (samen de trap op en samen de trap af). De uitkomst van de meicirculaire is voor onze gemeente gunstig, waardoor het financieel perspectief de komende jaren verbetert. Deze verbetering wordt voornamelijk veroorzaakt door de grote uitgaven die staan vermeld in het Coalitieakkoord 2022 - 2025 van het nieuwe kabinet en door de herverdeling van het gemeentefonds, waarbij Steenwijkerland behoort tot de voordeelgemeenten.

Het kabinet heeft besloten om vanaf het jaar 2026 (voorlopig) een fors lager bedrag aan Algemene uitkering gemeentefonds uit te keren, vandaar dat er in de aanloop naar een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026 een lagere ontvangst wordt geraamd t.o.v. de jaren daarvoor. Hierover worden overigens nog gesprekken gevoerd met de VNG.

Het nader voorlopige Buigbudget (voor het betalen van bijstandsuitkeringen) voor het jaar 2022 is onlangs vastgesteld door het ministerie van SZW op een bedrag van € 12.149.000. Het voorlopige budget was vastgesteld op € 12.720.000. Dit levert een nadeel op van € 571.000. In oktober van dit jaar volgt dan de definitieve vaststelling van het Buigbudget 2022. Dit kan nog afwijken van het nader voorlopige budget.

Kernboodschap

In onderstaande tabel kunt u zien met welk bedrag de A.U. toeneemt. Door de toename van de A.U. wordt ook het saldo van de begroting gunstig beïnvloed.

Tabel 3 *Toename Algemene uitkering (bedragen x € 1.000)*

	2022	2023	2024	2025	2026
Toename A.U.	+ 4.044	+ 9.255	+ 12.050	+ 14.409	+ 6.521

Kanttekeningen:

Voor het extra budget dat wij ontvangen moet ook een aantal (nieuwe) taken worden verricht. Hoewel het geld uit de A.U. vrij te besteden is, kiezen wij er voor om dit budget ook voor deze taken in te zetten, dan wel te reserveren via een stelpost. Dit betekent wel dat de totale toename van de A.U. niet kan worden ingezet voor (verbetering van) het begrotingssaldo.

Hieronder kunt u lezen om welke bedragen en taken het gaat. Ook kunt u zien of een bedrag wordt toegevoegd (+ of -) aan een bestaand budget of dat het bedrag op een stelpost wordt gezet. Hierbij hanteren wij de regel dat wanneer het een nieuwe taak betreft, het desbetreffende budget op een stelpost wordt gezet. Indien het te ontvangen bedrag betrekking heeft op een reeds bestaande taak dan wordt dit bedrag toegevoegd aan het begrotingsbudget.

Als het bedrag op een stelpost is gezet kan dit budget alleen worden uitgegeven na goedkeuring van een bestedingsplan door ons college.

Tabel 4 Taakmutaties (bedragen x € 1.000)

Nummer	Doel	Naar	2022	2023	2024	2025	2026
1	Wsw	budget	+ 190	+ 167	+ 151	+ 119	- 58
2	Energietoeslag	budget	+ 1.440	-	-	-	-
3	Prenataal huisbezoek	stelpost	- 5	-	-	-	-
4	Inburgering	stelpost	+ 20	+ 10	+ 10	+ 10	+ 10
5	Gezond in de stad	budget	+ 12	-	-	-	-
6	Valpreventie	budget	-	- 25	- 38	- 39	- 41
7	Systeemleren	stelpost	-	+ 12	+ 12	+ 12	+ 12
8	Eigen bijdrage H.h.	budget	-	-	-	- 224	- 228
9	Klimaatakkoord	stelpost	+ 295	-	-	-	-
10	Armoede kinderen	budget	-	+ 2	+ 2	+ 2	+ 2
11	Extra BOA's	budget	+ 37	+ 37	+ 37	+ 37	+ 37
		Totaal	+ 1.989	+ 203	+ 174	- 83	- 266

Toelichting taken:

1. Participatie (Wsw)

De omvang van de uitkering Participatie, voornamelijk Wsw, wijzigt door de actualisatie van de verdeling van de Wsw-middelen. Deze is gebaseerd op de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie, zoals we die kennen uit het voorgaande jaar en een inschatting van de blijfkansen binnen de sociale werkplaats.

2. Energietoeslag

Het rijk heeft budget beschikbaar gesteld aan gemeenten (Steenwijkerland € 1.440.000) om een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. Vooruitlopend hierop heeft het college in mei jl. besloten om aan huishoudens met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm een bijdrage toe te kennen van € 800.

3. Prenataal huisbezoek

In 2021 is structureel vanaf het jaar 2022 budget toegevoegd voor de uitvoering van de wet 'Prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg'. Daarbij was uitgegaan van inwerkingtreding per 1 januari 2022. Dit is 1 juli 2022 geworden. Vandaar dat een klein bedrag moet worden terugbetaald aan het rijk.

4. Inburgering

Er is een bedrag toegevoegd aan het gemeentefonds voor de leerbaarheidstoets. De leerbaarheidstoets is onderdeel van de brede intake in de Wet inburgering. De toets heeft als doel inzicht te geven in het niveau van de Nederlandse taal dat een inburgeringsplichtige kan bereiken gedurende de inburgeringstermijn. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de begeleiding bij de afname van de leerbaarheidstoets. Concreet betekent dit dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het inplannen van de afspraken met de kandidaten voor de afname van de leerbaarheidstoets, het beschikbaar stellen van afnamelocaties en de begeleiding van de afname van de toets. Het structurele bedrag wordt toegevoegd aan de al bestaande stelpost (nieuwe) Wet inburgering.

5. Gezond in de stad

In de septembercirculaire 2021 zijn voor 2022 middelen toegekend in verband met de verlenging van het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (GIDS). In deze circulaire wordt het bedrag voor onze gemeente verhoogd met € 12.000. Het programma geeft gemeenten extra ruimte om de gezondheid van mensen in een lage sociaaleconomische positie structureel en duurzaam te verbeteren.

6. Valpreventie

Het kabinet heeft valpreventie, als kostenbesparende preventiemaatregel, in het coalitieakkoord opgenomen. Valpreventie draagt bij aan gezond ouder worden en leidt tot netto besparingen binnen het sociaal domein. Er dient bijvoorbeeld geïnvesteerd te worden in het opschalen van beweegprogramma's. De maatregelen die nodig zijn voor implementatie worden komende periode met o.a. gemeenten uitgewerkt. Dit leidt vanaf 2023 tot een taakstellende besparing in het

gemeentefonds: € 10 miljoen in 2023, oplopend naar € 16,6 miljoen structureel vanaf het jaar 2027. De besparing wordt in mindering gebracht op het budget Wmo.

7. Systeemleren

In de reactie van het kabinet van 15 januari 2021 op het rapport Ongekend onrecht van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) is toegelicht dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen, ook maatregelen nodig zijn die structureel tot brede verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Onderdeel hiervan is het versterken van de dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid, waaronder de gemeenten. Het kabinet heeft besloten voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities in totaal € 150 miljoen per jaar beschikbaar te stellen. De bedragen zijn reeds verwerkt in de decembercirculaire 2021. Er was al € 5 miljoen beschikbaar via de Algemene uitkering voor systeemleren. In deze meicirculaire worden de extra middelen systeemleren met ingang van 2023 toegevoegd aan de Algemene uitkering.

8. Eigen bijdrage Huishoudelijke hulp

In het coalitieakkoord is opgenomen dat het kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de Huishoudelijke hulp binnen de Wmo. De komende periode wordt deze maatregel met cliënten, gemeenten en het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgewerkt. De maatregel vraagt een wetswijziging en vergt een aanzienlijke implementatietijd waardoor de beoogde datum van inwerkingtreding op 1 januari 2025 is gesteld. De aanpassing dient vanaf 2025 te leiden tot een taakstellende besparing van € 95 miljoen. De Algemene uitkering wordt vanaf 2025 met dit bedrag verlaagd. In onze begroting wordt het budget Huishoudelijke hulp verlaagd.

9. Klimaatakkoord

Vanaf 2023 tot en met 2030 krijgen gemeenten meer uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid. Om de uitvoering van het bestaande klimaatbeleid in 2022 te kunnen voortzetten, ontvangen gemeenten in 2022 een overbruggingsbudget van € 40 miljoen. Dat is onvoldoende om de reeds in 2022 gewenste versnelling teweeg te brengen. Daarom wordt van de toekomstige uitvoeringsmiddelen € 72 miljoen naar 2022 verschoven. Dat betekent dat via het gemeentefonds in 2022 een totaalbedrag van € 112 miljoen beschikbaar wordt gesteld. Voor de gemeente Steenwijkerland is dit een bedrag van € 295.000.

10. Armoedebestrijding kinderen

In de decembercirculaire 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over de € 85 miljoen die vanaf 2017 structureel beschikbaar is gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Jaarlijks vindt in de meicirculaire actualisatie plaats van de verdeling van dit budget. De middelen worden verdeeld op basis van CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede.

11. Extra BOA's

In de openbare ruimte verrichten BOA's belangrijk werk in specialistische en complexe beleids- en wetsgebieden. In de afgelopen jaren zijn BOA's binnen hun bevoegdheid ook steeds meer taken gaan uitvoeren. De Tweede Kamer heeft in september 2021 de motie Hermans aangenomen. Met deze motie, waarmee structureel € 200 miljoen is vrijgemaakt voor handhaving en veiligheid, is onder meer aan het kabinet de opdracht meegegeven om de capaciteit van BOA's in de openbare ruimte te vergroten. Er is € 13 miljoen beschikbaar gesteld voor de capaciteit van BOA's in de openbare ruimte. Dit bedrag loopt via het gemeentefonds.

Jeugdzorg

Het kabinet stelt voor 2023 incidenteel € 1,4 miljard extra beschikbaar voor de tekorten in de jeugdzorg. Daarnaast gaat het kabinet de komende tijd met gemeenten en andere relevante partijen verder in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd, die moet bestaan uit een combinatie van een set van maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Het kabinet zal bij het afsluiten van de Hervormingsagenda ook besluiten over de extra middelen voor 2024 en verder die aan gemeenten beschikbaar gesteld worden, waarbij het advies van de Commissie van Wijzen het uitgangspunt vormt. In onze begroting 2022 - 2025 hebben we al rekening gehouden met een (aflopende) extra bijdrage van het rijk vanwege genoemde Hervormingsagenda.

In het coalitieakkoord van het kabinet is daarnaast een extra besparing in het jeugddomein opgenomen met een omvang van € 100 miljoen in 2024, oplopend naar € 500 miljoen in 2025 en 2026, en structureel € 511 miljoen vanaf 2027. Het kabinet heeft besloten dat deze besparing een rijksverantwoordelijkheid is. Het is aan het rijk de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen waarvoor het rijk aan zet is en die aanvullend zijn op de Hervormingsagenda. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden door middel van de invoering van een eigen bijdrage. Ook draagt het rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden. Bij de Perspectiefnota 2022 - 2026 wordt overigens voorgesteld om de hogere uitgaven jeugdzorg structureel bij te ramen in de komende begroting.

Volkshuisvestingsfonds en woningbouwimpuls

In het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV zijn vanaf het jaar 2023 middelen voor een Woningbouwimpuls (10 x € 100 miljoen) en een Volkshuisvestingsfonds (4 x € 150 miljoen) opgenomen in de vorm van een specifieke uitkering. Gemeenten kunnen daar door middel van een aanvraag bij het rijk een beroep op doen. Ter gedeeltelijke voeding van de specifieke uitkeringen is voor de jaren 2023 tot en met 2025 drie keer eenmalig € 250 miljoen aan het gemeentefonds onttrokken.

Consequenties voor de gemeente

De meicirculaire 2022 geeft als uitkomst voor Steenwijkerland een veel hoger budget te zien ten opzichte van de decembercirculaire 2021. Dit heeft positieve gevolgen voor het saldo van onze begroting. De gemeente heeft meer geld vrij te besteden. Hoeveel dat is kunt u aflezen in onderstaande twee tabellen. Ook is hierin het nadeel ter hoogte van € 571.000 van het Buigbudget structureel verwerkt.

Tabel 1 Effect van de A.U. en het Buigbudget op het meerjarig saldo van de begroting (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026
Mutatie A.U. mei 2022	+ 4.044	+ 9.255	+ 12.050	+ 14.409	+ 6.521
Al opgenomen extra A.U. in de PPN 2022 - 2026	- 803	- 4.227	- 6.834	- 8.299	- 4.201
Taakmutaties	- 1.989	- 203	- 173	+ 83	+ 266
Nadeel Buigbudget	- 571	- 571	- 571	- 571	-571
<i>Effect A.U. en Buigbudget op het saldo van de begroting</i>	+ 681	+ 4.254	+ 4.472	+ 5.622	+ 2.015

Tabel 2 Ontwikkeling saldo van de begroting (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting PPN 2022 - 2026 (blz. 63)	+ 1.948	+ 813	+ 2.249	+ 3.982	- 120
<i>Effect A.U. en Buigbudget op het saldo van de begroting</i>	+ 681	+ 4.254	+ 4.472	+ 5.622	+ 2.015
Nieuw saldo	+ 2.629	+ 5.067	+ 6.721	+ 9.604	+ 1.895

+ = voordeel

De financiële gevolgen van de meicirculaire 2022 en het Buigbudget worden verwerkt in de Najaarsnota 2022 en in de Programmabegroting 2023 - 2026.

Communicatie

Niet van toepassing.

Vervolg

Niet van toepassing.

Corona

In de meircirculaire 2022 zijn geen budgetten opgenomen die betrekking hebben op de coronapandemie.

Besluit

de informatienota meircirculaire 2022 Gemeentefonds en Buigbudget 2022 vast te stellen.